

ग्रामपंचायत कार्यालय

विवाह नोंदणी विभाग

संचिका क्र.

सन २० - २०

विषयाचे नाव :-
संचिका सुरूवात दिनांक :- / / २०२
संचिका बंद झाल्याचा दिनांक :- / / २०२
वर्गीकरण (अ, ब, क, क-१, ड) :-

विवाह नोंदणी का करावी ?

१. विवाहास कायदेशीर मान्यता व कायदेशीर आधार मिळण्यासाठी.
२. शासकिय कामात विवाह प्रमाणपत्र हा एक महत्वाचा दस्तावेज ठरतो म्हणून.
३. विवाहानंतर पत्नीचे आधार कार्ड/ मतदान ओळखपत्र इ. वरील नाव व पत्ता बदलण्यासाठी एक महत्वाचा दस्तावेज.
४. विवाहानंतर नौकरी / व्यवसाय संबंधित कागदपत्रावर महिलांचे माहेरकडील नाव असल्यास सासरकडील नावासाठी एक महत्वाचा दस्तावेज म्हणून विवाह नोंदणी प्रमाणपत्र कायदेशीर आहे.
५. विवाहानंतर शिधापत्रिका (रेशन कार्ड) मध्ये पत्नीचे नाव समाविष्ट करण्यासाठी.
६. पती किंवा पत्नीच्या ओळखपत्रावरील नावात बदल असल्यास विवाह प्रमाणपत्र हे त्या दोघांना पती-पत्नी म्हणून कायदेशीर ओळख देते.

विवाह नोंदणी कधी करावी ?

१. विवाह झाल्यानंतर ९० दिवसांच्या आत विहित नमुन्यात विवाह नोंदणीचे जापन, ज्याच्या अधिकारितेत पती सर्वसाधारणपणे राहत असेल किंवा पक्षकारापैकी एक जण सर्वसाधारणपणे राहत असेल, त्या निबंधकासमोर प्रस्तुत करणे ही पतीची जबाबदारी राहिल. (विवाह नोंदणी अधिनियम, १९९८ मधील नियम ६)
२. विवाह नोंदणी निश्चित कालावधीची मुदत संपल्यानंतर ही करता येते, परंतु एक वर्ष व एक वर्षानंतर विवाह नोंदणी करताना विवाह नोंदणीच्या फी मध्ये बदल/वाढ होते.

विवाह संबंधी महत्वाचे अधिनियम

१. हिंदू विवाह अधिनियम, १९५५
२. मुस्लिम विवाह विघटन अधिनियम, १९३९
३. पारशी विवाह आणि विवाह विच्छेद अधिनियम, १९३६
४. भारतीय ख्रिश्चन विवाह अधिनियम, १८७२
५. विशेष विवाह अधिनियम, १९५४ (आंतरजातीय विवाह नोंदणी या कायद्याद्वारे केली जाते.)
६. हुंडा प्रतिबंधक अधिनियम, १९६१
७. बाल विवाह प्रतिबंधक अधिनियम, २००६

(भारतातील जैन, बौद्ध आणि शीख धर्मियांना हिंदू धर्माचाच एक भाग समजला जातो, त्यामुळे या धर्माच्या नागरिकांसाठी हिंदू विवाह अधिनियम, १९५५ हाच कायदा लागू होतो.)

(महाराष्ट्र विवाह मंडळाचे विनियमन आणि विवाह नोंदणी अधिनियम, १९९८ मधील नियम २० नुसार हा अधिनियम विशेष विवाह अधिनियम, १९५४, भारतीय ख्रिश्चन विवाह अधिनियम, १८७२ किंवा पारशी विवाह आणि घटस्फोट अधिनियम, १९३६ याखाली लागलेल्या विवाहांना लागू होणार नाही.)

विवाह नोंदणी करण्यासाठी आवश्यक कागदपत्रे

१. विवाह नोंदणी जापन (नमुना - ड) विवाह झाल्यापासून ९० दिवसांचे आत निबंधक यांचेकडे समक्ष वधु-वराने स्वतः उपस्थित राहून सादर करणेचे आहे. तसेच जापनावरील तिन्ही साक्षीदार यांनीही निबंधक यांचे समक्ष उपस्थित राहून सहाय्य करणे आवश्यक आहे. तसेच विवाह जापनासोबत रू.१००/- मात्र चे कोर्ट फी स्टॅम्प जोडणे आवश्यक आहे.
२. वधु आणि वर यांचे प्रत्येकी ०५-०५ पासपोर्ट साइज फोटो, तसेच ०३ साक्षीदारांचे प्रत्येकी ०२ पासपोर्ट साइज फोटो सोबत आणणे आवश्यक आहे.
३. वधु व वराची जाहीर निमंत्रण पत्रिका मुळ प्रत. पत्रिका नसेल तर त्याबाबत शपथपत्र सोबत जोडावे.
४. संबंधित वधु- वराचा लग्न विधी समारंभ प्रसंगी वेळेचा एकत्रित फोटो.
५. विवाह ज्या ठिकाणी झाला तेथील विवाह पुरोहीत अगर विवाह विधी संपन्न करणाऱ्या व्यक्तीचे प्रमाणपत्र किंवा जापनावर स्वाक्षरी तसेच मुस्लिम व्यक्तींच्या विवाहात काझी यांची माहिती व त्यांची स्वाक्षरी असावी. तसेच सोबत निकाहनाम्याची अटेस्टेड प्रत जोडावी. निकाहनामा जर उर्दू भाषेत असेल, तर त्याचे मराठी भाषांतर करून त्यावर संबंधित काझी यांची स्वाक्षरी घेऊन ती प्रत जापनासोबत जोडणे आवश्यक आहे.
६. वधु-वर दोघांचे जन्म प्रमाणपत्र अगर शाळा सोडल्याबद्दलचा दाखला.
७. यापुर्वी कोणत्याही कार्यालयात विवाह नोंदणी केली नसलेबाबतचे व विवाहासंबंधी खरी माहिती पुरवित असलेबाबतचे सक्षम अधिकारी यांचे समक्ष रू. १०० च्या स्टॅम्प पेपर वर कोर्टातून ऑफिड्यूट केलेले प्रतिज्ञापत्र.
८. वधुवरांचे ओळख पटविणारे दस्तऐवज- शासकिय कार्यालयाचे ओळखपत्र / बँक पासबुक / पॅनकार्ड / आधारकार्ड / ड्रायव्हिंग लायसन्स यापैकी एक स्वसाक्षांकित (सेल्फ अॅटिस्टेड) सोबत जोडणे आवश्यक आहे.
९. जापनावर साक्षीदार म्हणून सहाय्य करणा-या व्यक्तींनी आपले ओळखपत्र / बँक पासबुक / पॅनकार्ड / आधारकार्ड / ड्रायव्हिंग लायसन्स यापैकी एक स्वसाक्षांकित (सेल्फ अॅटिस्टेड) सत्यप्रत सोबत जोडणे आवश्यक आहे.
१०. विवाह प्रमाणपत्र एकदाच दिले जाईल याची कृपया नोंद घ्यावी.
११. विवाह नोंदणी करणेबाबत वरील कागदपत्रे सादर केल्यावर खालील प्रमाणे आवश्यक फी या कार्यालयात भरून त्याबद्दलची पावती करून घेणे आवश्यक आहे.

विवाह नोंदणी शुल्काचा तपशिल खालीलप्रमाणे सुधारीत शुल्क (रू)

१. विवाह शास्त्रोक्त पद्धतीने झाल्याच्या दिनांकापासून ९० दिवसांच्या आतील नोंदणी :- ५०/-
२. विवाह शास्त्रोक्त पद्धतीने झाल्यानंतरच्या ९० दिवसांनंतर, परंतु १ वर्षे पुर्णहोण्यापूर्वी नोंदणी :- १००/-
३. विवाह शास्त्रोक्त पद्धतीने झाल्यानंतर एकवर्षाहून अधिक कालावधी झालेस विवाह नोंदणी :- २००/-
४. विवाह नोंदणी अर्ज तपासण्यासाठी सोबत घ्यावयाचे शुल्क :- १५/-
५. विवाह नोंदणीतील उताऱ्याची प्रमाणित प्रत मिळविणेसाठी अर्जासोबत घ्यावयाची शुल्क :- २०/-

निबंधक

विवाह मंडळ व विवाह नोंदणी कार्यालय

विवाह नोंदणी अर्जासोबत जोडावयाची कागदपत्रे-तपासणी सूची

अ.क्र.	तपशील	वराचे ✓	वधूचे ✓	शेरा
१	विवाहाचे जापन-नमुना 'ड'			
२	वर आणि वधूचे ओळखपत्र (उदा. आधार कार्ड/ मतदान कार्ड/ ड्रायव्हिंग लायसन्स, इ.)			
३	वयाचा पुरावा- (उदा. जन्म प्रमाणपत्र, शाळा सोडल्याचे प्रमाणपत्र)			
४	राहण्याचा (पत्त्याचा) पुरावा- (उदा. राशन कार्ड, वीजबील, टेलिफोन बील, पासपोर्ट, इ.)			
५	लग्नपत्रिका- (लग्नपत्रिका उपलब्ध नसल्यास रु.१०० च्या स्टॅम्प पेपरवर शपथपत्र)			
६	सदर विवाहाची नोंदणी यापुर्वी कोणत्याही निबंधकाकडे झालेली नसल्याबाबत शपथपत्र			
७	वर आणि वधूचे प्रत्येकी ५ पासपोर्ट फोटो- (१ विज्ञाप्ती 'ड' साठी, २ विवाह प्रमाणपत्रासाठी (दोन प्रती), १ गोषवारा, १ विवाह नोंदणीची नोंदवही)			
८	तीन साक्षीदारांचे प्रत्येकी २ पासपोर्ट फोटो- (१ विज्ञाप्ती 'ड' साठी, १ विवाह नोंदणी गोषवारा)			
९	लग्नाचे फोटोग्राफ्स-			
१०	वर किंवा वधू यापैकी एखादी व्यक्ती घटस्फोटीत असल्यास, घटस्फोटाच्या आदेशाची प्रत			
११	वर किंवा वधू यापैकी एखादी व्यक्ती विधवा/विधूर असल्यास, पुर्वीच्या जोडीदाराचे मृत्यू प्रमाणपत्राची प्रत			

१ अनुक्रमांक ०१ ते ११ बाबी तपासले असून सदर विवाह नोंदणी प्रस्ताव परिपूर्ण आहे.

२ अनुक्रमांक ०१ ते ११ बाबी तपासले असून सदर विवाह नोंदणी प्रस्ताव अपूर्ण असून उपरोक्त त्रुटीची पुर्तता करून नव्याने प्रस्ताव सादर करण्यात यावा.

निबंधक
विवाह मंडळ व विवाह नोंदणी कार्यालय

FORM 'D' / नमुना-“ड”
MEMORANDUM OF MARRIAGE

विवाहाचे जापन

[see section 6 and rule 5 / कलम ६ आणि नियम ५ पहा]

- 1 . Date of marriage :
विवाहाचा दिनांक :
- 2 . Place of marriage(with full particulars) :
विवाहाचे ठिकाण (संपूर्ण तपशिलासह)
- 3 . personal law according to which the :
Marriage between the parties was solemnized
पक्षकारांमधील विवाह ज्या व्यक्तिगत कायद्यान्वये :
विधी संपन्न झाला तो कायदा

4 . Details of Husband / वराची संपूर्ण माहिती

- a) full name of
the Husband

पतीचे संपूर्ण

नाव

UID No.

आधार क्र.

Surname	Name	Father Name
आडनाव	नाव	वडिलांचे नाव
[]	[]	[]
[]	[]	[]
[]	[]	[]
[]	[]	[]
[]	[]	[]
[]	[]	[]
[]	[]	[]
[]	[]	[]

Photo of
Husband

Thumb

- b) Other Name /s (if any) Which the :
husband knows
पतीला दुसऱ्या नावाने (कोणतेही असल्यास) :
ओळखत असल्यास ते नांव / ती नावे
- c) Religion (१) By Birth :
(२)By adoption (if any) :
धर्म (१) जन्माने :
(२) दुसरा धर्म स्वीकारला असल्यास (कोणताही असल्यास) :
- d) Age as on the date of : years months
Solemnization of marriage
विवाह विधी ज्या तारखेस संपन्न : वर्ष महिना
झाला असेल त्या तारखेस असलेले वय
- e) Occupation along with :
Office address
व्यवसाय कार्यालयाच्या पत्त्यासह :
- f) Status at the time of marriage : unmarried / widower / divorced
विवाहाच्या वेळची स्थिती : अविवाहित / विधुर / घटस्फोटित
- g) Full address of the husband :
पतीचा संपूर्ण पत्ता :
- h) Signature of the husband :
with date
पतीची तारखेसह स्वाक्षरी :

5 . Details of Wife / वधुची संपुर्ण माहिती

a) full name of

the Wife

Surname

Name

Father Name

पत्नीचे संपुर्ण

नाव

आडनाव

नाव

वडिलांचे नाव

UID No.

आधार क्र.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Photo of Wife

Thumb

b) Other Name /s (if any) by

:

Which the wife is knows

पत्नीला दुसऱ्या नावाने (कोणतेही असल्यास)

:

ओळखत असल्यास ते नांव / ती नावे

c) Religion (१) By Birth

:

(२)By adoption (if any)

:

धर्म (१) जन्माने

:

(२) दुसरा धर्म स्वीकारला असल्यास (कोणताही असल्यास) :

d) Age as on the date of

: years months

Solemnization of marriage

विवाह विधी ज्या तारखेस संपन्न

: वर्ष महिना

झाला असेल त्या तारखेस असलेले वय

e) Status at the time of marriage

: unmarried / widower / divorced

विवाहाच्या वेळची स्थिती

: अविवाहित / विधुर / घटस्फोटित

f) Full address of the wife before

:

of at the time of marriage

विवाहाच्या पूर्वीचा अथवा वेळचा

:

पत्नीचा पूर्ण पत्ता

g) Signature of the wife with date

:

पत्नीची तारखेसह स्वाक्षरी

:

6 . Witness / साक्षीदार

1 १. Name

:

नांव

:

UID No.

आधार क्र.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

२. Address

:

पत्ता

:

३. Occupation and office address

:

व्यवसाय आणि कार्यालयाचा पत्ता

:

४. Relation (if any)

:

विवाहीत जोडप्याशी असलेले नाते (कोणतेही असल्यास)

:

५. Signature with date

:

तारखेसह स्वाक्षरी

:

Photo of Witness ०१

Thumb

2 १. Name :
नांव :
UID No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

आधार क्र. :
२. Address :
पत्ता :
३. Occupation and office address :
व्यवसाय आणि कार्यालयाचा पत्ता :
४. Relation (if any) :
विवाहीत जोडप्याशी असलेले नाते (कोणतेही असल्यास) :
५. Signature with date :
तारखेसह स्वाक्षरी :

Photo of Witness ०२

Thumb

3 १. Name :
नांव :
UID No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

आधार क्र. :
२. Address :
पत्ता :
३. Occupation and office address :
व्यवसाय आणि कार्यालयाचा पत्ता :
४. Relation (if any) :
विवाहीत जोडप्याशी असलेले नाते (कोणतेही असल्यास) :
५. Signature with date :
तारखेसह स्वाक्षरी :

Photo of Witness ०३

Thumb

7 . Priest / पुरोहित

a) Name of the priest :
पुरोहिताचे नाव :
b) full address :
पूर्ण पत्ता :
c) Religion / धर्म :
d) Age / वय :
e) signature with date :
तारखेसह स्वाक्षरी :

8 . Documents Presented along With this Memorandum :

१) ४)
२) ५)
३) ६)

सदर विवाहाची नोंद वराकडे / वधुकडे करण्यात आलेली नाही (नको असलेले खोडावे)

9 . Date of submission to registrar

निबंधकाकडे सादर केल्याचा दिनांक :

N.B.: Any person making any statement or declaration in the memorandum which is false in any material particular or submits any documents which he/she known or has reason to believe to be false shall be liable for penal action under section १२

टिप :- कोणत्याही व्यक्तीने ज्ञापनामध्ये केलेले कोणतेही विधान किंवा प्रतिज्ञापत्र जे खोटे असेल अथवा सादर केलेला कोणत्याही दस्तऐवज, जे खोटे असल्याचे त्याला/तिला माहित असेल अथवा जे खोटे असल्याचे मानण्यास कारण असेल, तो / ती व्यक्ती कलम १२ अन्वये दंडनीय कारवाईस पात्र ठरेल.

शपथपत्र

लिहून देणा १. श्री.			वय-	वर्ष
राहणार-	ता.	जि.	(वर)	
२. श्रीमती			वय -	वर्ष
राहणार-	ता.	जि.	(वधू)	

आम्ही सत्य प्रतिज्ञेवर शपथपत्र लिहून देतो की, आमच्या दोघांचा एकमेकांशी विवाह दिनांक / / रोजी ठिकाण ता. जि. येथे.....रितीरिवाजाप्रमाणे झालेला आहे. आम्ही दोन्ही वर वधू या विवाहापूर्वी अविवाहित होतो. तसेच विवाहाच्या दिनांकास आमचे वय, वर-२१ वर्षे व वधू-१८ वर्षे पूर्ण झालेले होते. परंतु आमच्याकडे आज रोजी या कारणास्तव लग्नपत्रिका उपलब्ध नाही, त्यामुळे हे आम्ही हे शपथपत्र लिहून देत आहोत. तसेच विवाह नोंदणी अर्ज/ज्ञापना सोबत जोडलेली इतर सर्व कागदपत्रे खरी आहेत. तसेच सदर विवाहाची नोंद यापूर्वी कुठल्याही विवाह नोंदणी निबंधकाकडे करण्यात आलेली नाही.

सदरील विवाहाची नोंदणी विवाह निबंधक तथा ग्रामसेवक / ग्रामविकास अधिकारी ग्रा.पं..... ता..... जि..... यांचेकडे करणेकामी सदर शपथपत्र लिहून देत आहे. तरी सदर विवाहाची नोंदणी करण्यात यावी. ही विनंती.

उपरोक्त दिलेली सर्व माहिती सत्य व बरोबर असून ती खोटी अगर असत्य आढळून आल्यास आम्ही भारतीय दंड संहिता विधान १९९, २०० व १९३(२), ४२० नुसार शिक्षेस पात्र राहू, याची आम्हाला जाणीव आहे.

ठिकाण :

दिनांक : / / २०२

शपथपत्र लिहून देणार :

नाव	स्वाक्षरी
श्री.	(वर)
श्रीमती	(वधू)

साक्षीदार :

१. श्री./श्रीमती.

२. श्री./श्रीमती.

ग्राम पंचायत कार्यालय ता. जि.

विवाह नोंदणी विभाग

गोषवारा भाग १

विवाह नोंदणी क्र.

तारीख :-

वेळ :-

वराची माहिती

छायाचित्र

अंगठ्याचा ठसा

नाव :-

वय :-

पत्ता :-

स्वाक्षरी :-

वधूची माहिती

छायाचित्र

अंगठ्याचा ठसा

नाव :-

वय :-

पत्ता :-

स्वाक्षरी :-

निबंधक

विवाह मंडळ व विवाह नोंदणी कार्यालय

ग्राम पंचायत ता.

जि. महाराष्ट्र राज्य

ग्राम पंचायत कार्यालय ता. जि. विवाह नोंदणी विभाग		
गोषवारा भाग २		
विवाह नोंदणी क्र. साक्षीदारांची माहिती :-	तारीख :-	वेळ :-
साक्षीदार पहिला नाव :- वय :- पत्ता :- स्वाक्षरी :-	छायाचित्र 	अंगठ्याचा ठसा
साक्षीदार दुसरा नाव :- वय :- पत्ता :- स्वाक्षरी :-	छायाचित्र 	अंगठ्याचा ठसा
साक्षीदार तिसरा नाव :- वय :- पत्ता :- स्वाक्षरी :-	छायाचित्र 	अंगठ्याचा ठसा
निबंधक विवाह मंडळ व विवाह नोंदणी कार्यालय ग्राम पंचायत ता. जि. महाराष्ट्र राज्य		

वराचा फोटो

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन

वधुचा फोटो

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA

विवाह नोंदणी कार्यालय :-

ग्राम पंचायत कार्यालय,

Marriage Registion Office :-

Gram Panchayat Office

तालुका :-

जिल्हा :-

महाराष्ट्र, भारत

Taluka :-

District :-

Maharashtra, India

नमुना 'इ' / FORM 'E'

विवाह नोंदणी प्रमाणपत्र

Certificate Of Registration of Marriage

(पहा कलम ६(१) आणि नियम ५ / See Section 6(1) and Rule 5

प्रमाणित करण्यात येते की, पतीचे नाव :-

आधार क्र. :-

राहणार :

आणि पत्नीचे नाव :-

आधार क्र. :-

राहणार :

यांचा विवाह दिनांक :- / / रोजी ता. जि. येथे विधी संपन्न झाला. त्यांची महाराष्ट्र विवाह मंडळाचे विनियमन आणि विवाह नोंदणी विधेयक, १९९८ अन्वये ठेवण्यात आलेल्या नोंदवहीच्या खंड क्र. च्या अनुक्रमांक वर दिनांक :- / / रोजी माझ्याकडून नोंदणी करण्यात आली आहे.

Certified that Marriage Between. Husband's Name :-

UID No. :-

Residing at.

And Wife's Name :-

UID No. :-

Residing at.

Solemnized on / / Dhol Umari Tq. Umari Dist. Nanded (Place) is Registered By me
On / / At serial No. of Volume of Register of Marriages Maintained Under The
Maharashtra Regulations of Marriage Bureaus and Registration of Marriages Act, 1998.

Place :-

Date :- / / 20

Seal

Signature

Registrar of Marriages

Marriage Office Gram Panchayat

Office Tq. Dist.

वराचा फोटो

सत्यमेव जयते
महाराष्ट्र शासन

वधुचा फोटो

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA

विवाह नोंदणी कार्यालय :-

ग्राम पंचायत कार्यालय,

Marriage Registration Office :-

Gram Panchayat Office

तालुका :-

जिल्हा :-

महाराष्ट्र, भारत

Taluka :-

District :-

Maharashtra, India

नमुना 'इ' / FORM 'E'

विवाह नोंदणी प्रमाणपत्र

Certificate Of Registration of Marriage

(पहा कलम ६(१) आणि नियम ५ / See Section 6(1) and Rule 5

प्रमाणित करण्यात येते की, पतीचे नाव :-

आधार क्र. :-

राहणार :

आणि पत्नीचे नाव :-

आधार क्र. :-

राहणार :

यांचा विवाह दिनांक :- / / रोजी ता. जि. येथे विधी संपन्न झाला. त्यांची महाराष्ट्र विवाह मंडळाचे विनियमन आणि विवाह नोंदणी विधेयक, १९९८ अन्वये ठेवण्यात आलेल्या नोंदवहीच्या खंड क्र. च्या अनुक्रमांक वर दिनांक :- / / रोजी माझ्याकडून नोंदणी करण्यात आली आहे.

Certified that Marriage Between. Husband's Name :-

UID No. :-

Residing at.

And Wife's Name :-

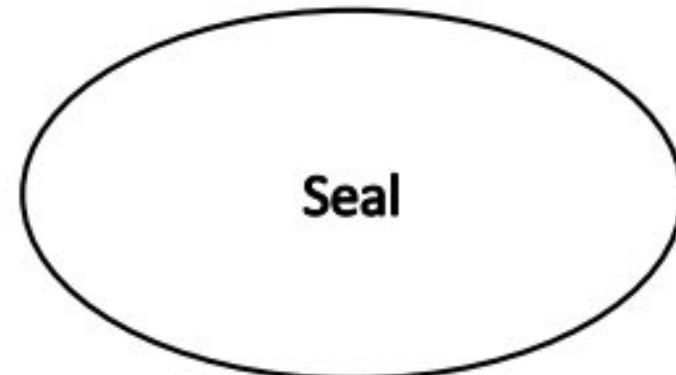
UID No. :-

Residing at.

Solemnized on / / Dhol Umari Tq. Umari Dist. Nanded (Place) is Registered By me
On / / At serial No. of Volume of Register of Marriages Maintained Under The
Maharashtra Regulations of Marriage Bureaus and Registration of Marriages Act, 1998.

Place :-

Date :- / / 20

Signature

Registrar of Marriages

Marriage Office Gram Panchayat

Office Tq. Dist.

नमुना "फ"
[पाहा कलम ७ आणि नियम ६(६)]
एखाद्या विवाहाच्या नोंदणीचा नकार आदेश

मी, विवाह निबंधक..... ज्ञापनाची आणि ज्ञापनासोबत
सादर केलेल्या इतर दस्तऐवजांची छाननी केल्यानंतर आणि पक्षकारांचे म्हणणे दिनांक / /
२०२२ रोजी ऐकून घेतल्यानंतर, विवाहाच्या नोंदणीस खालील कारणास्तव नकार देत आहे.

.....

.....

ठिकाण :
दिनांक :

सही

मोहोर

विवाह निबंधक